

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027-2029 suunnitteluohje Pohteelle

Aluehallitus

2.6.2026

Sisällys

1 Taloussuunnittelun lähtökohdat Pohteella.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja yleiset ohjeistukset	3
1.2 Taloussuunnittelun lähtökohdat	4
2 Rahoituksen muodostuminen vuodelle 2027	5
3 Henkilöstösuunnittelun lähtökohdat talousarvioon	8
4 Hyvinvointialueen investointien suunnittelu ja lainanottovaltuus	9
5 Hyvinvointialueen taloussuunnitelman laatiminen.....	10
5.1 Suunnittelukehykset ja talouden tasapainottaminen	10
5.2 Tuloslaskelman tulot, menot ja poistot.....	12
5.3 Sisäiset erät	14
5.4 Talousarvion toiminnalliset tavoitteet ja talousarviokirjan tekstit.....	15
5.5 Muutokset organisaatiossa.....	15
6 Palveluhinnasto organisaatioille.....	15
7 Talousarvion täytäntöönpano	15
8 Toiminnan ja talouden seuranta.....	16
9 Taloussuunnittelun prosessi ja aikataulu	16
10 Lisätietoja	17

1 Taloussuunnittelun lähtökohdat Pohteella

1.1 Lainsäädäntö ja yleiset ohjeistukset

Lainsäädäntö

Hyvinvointialueen talousarviota ja -suunnitelmaa ohjaa hyvinvointialuelain 115 §. Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että laki velvoittaa Pohteen kattamaan kertyneet alijäämät vuoden 2026 loppuun mennessä.

Alijäämien kattaminen ja lisääjän hakeminen

Pohteen aluevaltuusto on kokouksessaan 10.11.2025 (39 §) tehnyt päätöksen, että se antaa aluehallitukselle ohjeen, jonka mukaan Pohteen talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2026-2028 laaditaan siten, että kertyneet alijäämät ovat katettuna viimeistään vuonna 2028. Tämän ohjeen perusteella aluevaltuusto on kokouksessaan 15.12.2025 (52 §) hyväksynyt talousarvion 2026 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman 2026-2028.

Eduskunnassa on käsittelyssä laki alijäämien kattamisajan pidentämisestä. Alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö voi pidentää kattamisaikaa, jos määräajan jatkaminen on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi, kertynyt alijäämä on katettavissa säädetyssä määräajassa, ja hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.

Aluevaltuusto käsittelee Pohteen hakemuksen alijäämien kattamisajan pidentämiseksi. Valtiovarainministeriö tekee päätöksen mahdollisesta lisääjasta hakemuksen perusteella. Pohteen taloussuunnitteluohjetta päivitetään tarvittaessa tämän pohjalta.

Toiminnan ja talouden tavoitteet

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa

kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointeja varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaista lainaa, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuudet.

Aluevaltuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet (hallintosääntö 69 ja 72 §).

Taloussuunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmevä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava valtioneuvoston hyväksymään investointisuunnitelmaan.

1.2 Taloussuunnittelun lähtökohdat

Talousarvion ja -suunnitelman keskeinen tavoite on toteuttaa hyvinvointialuestrategiassa ja muissa strategisissa asiakirjoissa asetettuja strategisia tavoitteita. Talousarvion toiminnallisia ja laatutavoitteita sekä resurssien kohdentamista voidaan tarkentaa aluehallituksen tiedoksi merkitsemässä ja toimialuejohtajan päättämässä käyttösuunnitelmassa. Lisäksi talousarvion valmistelussa tulee ottaa huomioon sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen kansalliset tavoitteet sekä ministeriöiden hyvinvointialueelle vuotuisissa neuvotteluissa asettamat tavoitteet.

Taloussuunnittelun tueksi Pohteella on laadittu päivittyvä toimintaympäristön kuvaus, joka löytyy Pohteen intranetistä talousarviovalmistelun sivustolta. Toimintaympäristön kuvauksesta löytyy tietoa muun muassa väestön palvelutarpeista, kansallisista tavoitteista ja lainsäädännön muutoksista.

2 Rahoituksen muodostuminen vuodelle 2027

Hyvinvointialueen rahoitus perustuu pääosin laskennalliseen valtion rahoitukseen, sekä osin asiakas- ja käyttömaksuihin sekä esimerkiksi hankerahoitukseen. Laskennallinen rahoitus tarkoittaa, että valtion rahoitus kohdennetaan hyvinvointialueille pääosin (noin 80 %) väestön palvelutarpeiden pohjalta. Rahoituksesta noin 98 prosenttia kohdentuu sosiaali- ja terveystarpeiden tehtäviin ja noin 2 prosenttia pelastustoimen tehtäviin. Laskennalliseen rahoitusmalliin siirrytään hyvinvointialueilla vaiheittain eli puhutaan niin sanotusta siirtymätasauksesta.

Palvelutarpeen lisäksi valtion rahoitus perustuu hyvinvointialueen asukasmäärään, asukastiheyteen, vieraskielisyyteen, kaksikielisyyteen, saaristoisuuteen, saamenkielisyyteen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, yliopistosairaalatekijään sekä pelastustoimen riskitekijöihin.

Taulukko 1: Kansallisen rahoituksen muodostuminen vuodelle 2027 (tarkentuu vuoden 2026 aikana).

Vuoden 2027 rahoituksessa huomioitavat tekijät	
Rahoituserä	euroa
Laskennallinen sote-rahoitus (sis. jälkikäteistarkistus) vuonna 2026	26 616 888 467
Laskennallinen pela-rahoitus (sis. jälkikäteistarkistus) vuonna 2026	597 770 775
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2026	27 214 659 242
Palvelutarve, sote	193 238 610
HVA-indeksi, sote	705 106 342
HVA-indeksi, pela	15 721 371
Sote-tehtävämuutokset, yhteensä	-183 120 000
Pela-tehtävämuutokset, yhteensä	0
Tehtävämuutokset, yhteensä	-183 120 000
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, sote	-427 024 151
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, pela	1 491 258
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, yhteensä	-425 532 893
Laskennallinen sote-rahoitus vuonna 2027	26 905 089 269
Laskennallinen pela-rahoitus vuonna 2027	614 983 404
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2027	27 520 072 673
Siirtymätasaukset vuonna 2027	9 733 140
Rahoitus yhteensä vuonna 2027	27 529 805 812

Vuosittain kansallista rahoitusta korotetaan arvioidulla palvelutarpeen ja kustannustason (hyvinvointialueindeksi) kasvulla. Tämänhetkinen kansallinen arvio on, että hintaindeksin korotus vuodelle 2027 on 2,63 prosenttia. Palvelutarve kasvattaa rahoitusta kansallisesti noin yhden prosentin ja lisäksi mukaan lasketaan määräaikainen korotus 0,2 prosenttia.

Palvelutarve huomioidaan korotuksessa kuitenkin vain 60 prosenttisesti, joten palvelutarpeen muutos korottaa rahoitusta vuodelle 2027 0,73 prosenttia.

Rahoitusta määriteltäessä huomioidaan lisäksi mahdolliset hyvinvointialueisiin kohdentuvat tehtävämuutokset ja niiden taloudelliset vaikutukset. Huhtikuun 2026 tilanteessa laaditun arvion mukaan hyvinvointialueiden rahoitus supistuu vuodelle 2027 tehtävämuutosten vuoksi noin 183 miljoonaa euroa. Arvioitu vaikutus Pohteelle on noin 14 miljoonaa euroa rahoitusta vähentävä. Taulukossa 2 on kuvattu tehtävämuutoksia ja niiden vaikutusta kansalliseen rahoitukseen vuonna 2027.

Taulukko 2: Tehtävämuutokset ja niiden vaikutus kansalliseen rahoitukseen vuonna 2027.

Julkisen talouden suunnitelman 2027–2030 mukaiset sote-rahoituksen tehtävämuutokset	Tehtävämuutoksen vaikutus kansalliseen rahoitukseen	Kohdennus
Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen kehittäminen teknologiaa hyödyntäen (HO 2023)	-34 700 000	Vanhustenhuolto
Teknologian hyödyntäminen kotihoidossa (Lisätoimet 2025)	-16 200 000	Vanhustenhuolto
Lääkkeenmääräämiskäytäntöjen laajentaminen (HO 2023)	-5 000 000	Terveystarkastus
Terveystarkastusten kehittäminen (HO 2023)	-7 470 000	Terveystarkastus
Vammaispalvelulain soveltamisalan muutos (Lisätoimet 2024)	6 100 000	Sosiaalihuolto
Hyvinvointialueille valvontalaista johtuvat velvoitteet	2 750 000	Koko laskennallinen sote-rahoitus
Kotoutumislain muutoksesta johtuva ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen rahoitus (siirto momentilta 32.50.30)	-1 600 000	Sosiaalihuolto
Lastensuojeluyksiköiden päivystyssääntöjen keventäminen ja joustavoittaminen (Lisätoimet 2025)	-1 400 000	Sosiaalihuolto
Sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuuden uudistaminen (Lisätoimet 2025)	-10 000 000	Sosiaalihuolto
Sosiaalihuoltolain 11 ja 14 §:n uudistaminen (Lisätoimet 2025)	-34 300 000	Sosiaalihuolto
Terveystarkastusten kehittäminen, kutsunnalaisten ja vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuvien naisten ennakoterveystarkastukset (siirto momentilta 27.10.01)	3 550 000	Asukasperusteisuus
Asiakasmaksujen muutokset (Lisätoimet 2026)	-87 750 000	Terveystarkastus
Kotoutumispalveluiden uudistus, ihmiskaupan uhrien korvausten siirto (siirto momentilta 32.50.30)	700 000	Sosiaalihuolto
Kotoutumispalveluiden uudistus, toimeentulotuen kustannusten korvausten siirto (siirto momentilta 32.50.30)	2 200 000	Sosiaalihuolto
Sote-rahoituksen tehtävämuutokset v. 2027 yhteensä	-183 120 000	

Rahoituksen taso tarkistetaan vuosittain rahoituslain 10 §:n perusteella vastaamaan koko maan tasolla toteutuneita kustannuksia jälkikäteen kahden vuoden viiveellä. Vuodelle 2027 jälkikäteistarkistus määritellään lisäyksenä tai vähennyksenä suhteessa rahoituksen pohjassa jo olevaan jälkikäteistarkistuksen määrään. Rahoituslain mukaisesti jälkikäteistarkistuksessa huomioidaan portaittain kasvava omavastuu.

Vuoden 2025 rahoitusta oikaisevan ja vuonna 2027 toteutuvan jälkikätestarkistuksen vaikutus on koko maan tasolla noin 890,6 miljoonaa. Tästä Pohteen osuus on noin 67,8 miljoonaa rahoitusta lisäävä.

Valtiovarainministeriön viimeisimmän laskelman mukainen rahoitus Pohteelle on kuvattu alla olevassa taulukossa. Vuosien 2028 ja 2029 rahoitus on tällä hetkellä vielä karkea arvio ja tulee tarkentumaan. Vuoden 2027 lopullinen rahoituksen taso Pohteella vahvistuu syksyllä 2026. On tarpeen huomata, että vuosina 2027-2029 rahoituksen tulee riittää kattamaan aiempien vuosien merkittävää alijäämää, kohoavat poisto- ja nettorahoituskulut sekä palkkoihin ja esimerkiksi ostopalveluihin tulevat vuotuiset korotukset.

Edellä kuvatuista taustatekijöistä johtuen vuoden 2027 rahoituksen riittävyys Pohteen toiminnan kuluihin ja aiempien alijäämien kattamiseen edellyttää tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden systemaattista toimeenpanoa myös vuonna 2027.

Taulukko 3: Pohteen rahoitus vuosina 2026–2029. Vuosien 2027–2029 tiedot ovat arvioita.

	2026	2027	2028	2029
Rahoitus	2 051 875 414	2 083 682 199	2 174 608 972	2 228 648 490
Muutos		31 806 785	90 926 773	54 039 518
Muutos, %		1,6 %	4,4 %	2,5 %

3 Henkilöstösuunnittelun lähtökohdat talousarvioon

Henkilöstösuunnitelman lähtökohtana on hyvinvointialueen strategia ja palvelustrategiset linjaukset, joissa otetaan kantaa siihen, mitä palveluita tuotetaan, missä ja miten ne tuotetaan. Tarkemmat henkilöstösuunnittelun periaatteet on kirjattu Pohteen tasa-arvo-, henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan.

Hyvinvointialueen henkilöstösuunnittelun tavoitteena on, että yksiköissä työskentelee oikea määrä henkilöstöä toiminnan edellyttämissä tehtävissä. Henkilöstösuunnitelmassa määritellään strategian ja toiminnan vaatima määrällinen ja laadullinen henkilöstötarve. Henkilöstön määrällä tarkoitetaan henkilöstön lukumäärää ja laadulla henkilöstön osaamista, koulutusta, henkilöstö- tai ammattiryhmää ja työsuhteen muotoa. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan henkilöstömitoitus ja lainsäädännön edellyttämät muutokset, joilla on henkilöstövaikutuksia.

Henkilöstösuunnittelun pohjana käytetään 1.6.2026 tilanteen mukaista Pohteen vastuuyksikkö- ja henkilötasoista tietopohjaa. Henkilöstösuunnittelussa on huomioitava vuonna 2026 toteutuvat tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden sekä lisäsopeutuksen toimeenpanosta aiheutuvat henkilöstömäärän muutokset vastuuyksikkötasolla.

Uudet virat ja toimet suunnitellaan FPM-taloussuunnittelujärjestelmään. Päätökset virkojen perustamisesta ja toimien perustamisen linjauksista tekee aluehallitus. Talousarvio tulee olla hyväksytty, ennen kuin uudet virat ja toimet voidaan perustaa.

Pohteella käytössä oleva täyttölupamenettely on osa henkilöstöpolitiikkaa sekä rekrytointi- ja henkilöstösuunnittelua. Täyttölupien myöntämisen lähtökohtana ovat henkilöstösuunnitteluun perustuvat henkilöstön määrän muutostarpeet, henkilöstön uudelleen sijoittamisen tarpeet sekä tehtävien sijoitus- ja muutossuunnitelmat. Täyttölupamenettely koskee kaikkia ammattinimikkeitä.

4 Hyvinvointialueen investointien suunnittelu ja lainanottovaltuus

Hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmista. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Pohteen aluevaltuusto hyväksyi 15.12.2025 (53 §) hyvinvointialueen alustavan esityksen investointisuunnitelmasta vuosille 2027-2030 ja alustava esitys toimitettiin vuoden 2025 lopussa vastuuministeriöille. Investointisuunnitelmaa on tarkennettu kevään 2026 aikana, ja se tuodaan uudelleen aluevaltuuston käsittelyyn vuoden 2026 aikana, kun valtioneuvosto on vahvistanut Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden vuodelle 2027.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman tulee perustua sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin tavoitteisiin sekä väestön palvelutarpeeseen. Osasuunnitelmassa on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen hyvinvointialueella. Suunnitelmassa on otettava huomioon yhteistyöalueen yhteistyösopimus.

Pelastustoimen osasuunnitelman tulee perustua pelastustoimen valtakunnallisiin strategisiin tavoitteisiin sekä kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä onnettomuushyönteisiin ja muihin uhkiin. Osasuunnitelmassa on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen.

Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vuosittain vahvistama lainanottovaltuus (laki hyvinvointialueesta 15 §). Hyvinvointialue voi käyttää päätettyä lainanottovaltuutta useana tilikautena, jos se toteuttaa investointia usean vuoden aikana investointisuunnitelman mukaisesti. Hyvinvointialue ei saa käyttää pitkäaikaista lainaa muuhun tarkoitukseen kuin investointien rahoittamiseen. Valtioneuvoston päätöksen mukaan Pohteella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2027 ilman erillistä muutosprosessia.

Talousarvion investointiosassa esitetään investointeja koskevien hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille. Investointiosan tulee perustua ministeriöiden hyväksymään investointisuunnitelmaan (laki hyvinvointialueesta 115 §). Investointien kirjauksessa käytetään suoriteperustetta. Tämä tarkoittaa, että investointi kirjataan sille vuodelle, jolloin hyödyke vastaanotetaan. Mikäli on tiedossa, että investointi ei ehdi toteutua kuluvana vuonna, tulee se esittää seuraavan vuoden investoinniksi osana talousarvion investointiosaa.

5 Hyvinvointialueen taloussuunnitelman laatiminen

Pohteen talousarvio laaditaan toimialueittain. Laadinnassa huomioidaan toimialueiden väliset yhteydet.

Talousarvion sitovaksi tasoksi toimialueille esitetään tässä vaiheessa toimialueen toimintakatetta (tuloarviot – menot) mukaan lukien sisäiset erät (pl. vyörytykset). Konsernipalveluissa (pl. tarkastuslautakunta) sekä sairaanhoidollisissa palveluissa sitova tavoite on ulkoinen toimintakate. Sisäisen erien sisällyttämisellä sitovuustasoon vuonna 2027 tavoitellaan muun muassa kustannusten kohdentumista aiheuttamisperiaatteella, talouden ohjattavuutta sekä kustannustietoisuuden lisäämistä.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella talousarvio valmistellaan vastuuyksikötasolle tilikartan ja tilirakenteen mukaisesti. Käytännössä talousarvio laaditaan FPM-taloussuunnittelujärjestelmään.

5.1 Suunnittelukehukset ja talouden tasapainottaminen

Pohteen hallintosäännön (69 §) mukaan aluehallitus hyväksyy talousarvion suunnittelukehukset. Aluehallitus päättää Pohteen ja toimialueiden tarkemmista suunnittelukehyksistä kesäkuun 2026 aikana. Suunnittelukehyksistä eli raameista tiedotetaan toimialueita aluehallituksen päätöksen pohjalta. Aluehallitus voi tarkentaa raameja talousarvioprosessin edetessä. Esimerkiksi henkilöstökuluerien tarkentuessa sopeutus raamiin tehdään tarvittavilta osin toimialueen muista budjettieristä.

Hyvinvointialueen rahoitus vuodelle 2027 kasvaa vain 1,6 prosenttia, jonka odotetaan jäävän palkkojen ja muun muassa ostopalveluiden kustannusten kohoamista selvästi matalammaksi. Myös väestön ikärakenteen muutos tuo mukanaan palvelutarpeiden kasvuun liittyviä kustannuspaineita. Pohteen taloutta haastavat tulevana vuosina myös kasvavat poistot ja pitkäaikaisten lainojen rahoituskulut, jotka tulee kattaa valtion rahoituksesta sekä muista hyvinvointialueen tuloista.

Toimialueiden raameja tarkennetaan tarvittavilta osin syys- ja lokakuussa käytävien toimialuekohtaisten talousneuvottelujen pohjalta. Myös kansallisen rahoituksen tason tarkentuminen voi muuttaa toimialueiden raameja.

Pohteen talousarvio vuodelle 2027 suunnitellaan lähtökohtaisesti siten, että aiempina vuosina taseeseen kertyneet alijäämät tulevat katetuksi vuoden 2027 loppuun mennessä.

1. Lähtökohtana on valtion rahoitus taloussuunnittelukaudelle sekä muut arvioidut toimintatuotot.
2. Tarkennetaan tarvittaessa taloussuunnitteluohjetta, kun on tiedossa, myönnetäänkö Pohteelle lisää aikaa alijäämien kattamiseen.
3. Vuoden 2026 tilinpäätöksen tuloksella on olennainen vaikutus suunnittelukehysiin. Taloussuunnitteluohjetta voidaan tarvittaessa päivittää, kun tilinpäätöksenuste tarkentuu toimintavuoden edetessä.
4. Rahoituksella ja muilla toimintatuotoilla tulee kattaa kasvavat poisto- ja rahoituskulut.
5. Kansallisten tehtävämuutosten kohdentuminen sekä mahdolliset muut painotukset toimialueille tarkentuvat talousarviovalmistelun edetessä mm. toimialueiden talousarvioneuvotteluissa.
6. Kertaerät, kuten jononpurkuraha eivät jää toimialueiden raamiin.
7. Huomioidaan toimialueiden väliset määrärahasiirrot, joilla ei ole vaikutusta Pohteen kokonaistulokseen (ns. nettonollasiirrot).
8. Huomioidaan pelastustoimen ns. oma pörssi.
9. Raameja tarkennetaan tarvittaessa viimeistään syksyn talousarvioneuvottelujen pohjalta aluehallituksessa.

Toimialueet valmistelevat talousarvioesitykset aluehallituksen määrittelemän raamin mukaisesti. Luvut syötetään taloussuunnittelujärjestelmään tältä pohjalta.

Talousarvioesitykseen sisältyvistä mahdollisista epävarmuustekijöistä ja riskeistä kootaan erillinen yhteenveto, jota käsitellään toimialueiden talousarvioneuvotteluissa.

Syys- ja lokakuun talousarvioneuvotteluihin toimialueet koostavat yhtenäisen mallipohjan mukaisen esityksen talousarvioesityksen keskeisistä kohdista.

Osana talousarvioprosessia samassa aikataulussa talousarvioesityksen kanssa toimialueet valmistelevat tarvittavat tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteet, joilla toimialueen budjetti on mahdollista sovittaa aluehallituksen päättämään ja talousneuvotteluissa

tarkentuvaan raamiin. Toimenpiteet koostetaan yhteiseen Excel-tiedostoon, jonka pohjalta toimenpiteitä myös seurataan ja raportoidaan vuonna 2027.

Suunnitelmavuosia koskevat talousluvut syötetään FPM-järjestelmään keskitetysti aluehallituksen päättämän raamin mukaisesti. Ohjeistusta tähän tarkennetaan toimialueille talousarvioprosessin edetessä.

5.2 Tuloslaskelman tulot, menot ja poistot

Tulot

Asiakasmaksutulot budjetoidaan vuodelle 2027 vuoden 2026 toteumaennusteeseen perustuen (huomioiden laskutusten mahdolliset järjestelmähaasteet ja puuttuminen toteumalta) muun muassa muutokset maksuissa sekä mahdolliset rakennemuutoksen vaikutukset maksutuloihin.

Tuissa ja avustuksissa tulee huomioida muun muassa toimialueen toiminnasta saatatavat hankeavustukset sekä korvaukset. Eriä ovat esimerkiksi Koto-korvaus, kuntouttava työtoiminta, vakuutusyhtiöiden korvaukset, sotilasvammalaki, veteraanit, työterveys, palkkatuki, ensihoito, kuntoutustuki ja muut vastaavat.

Tulot on tarpeen arvioida mahdollisimman realistisesti, eikä menoylityksiä tule kattaa liian positiivisilla tulo-odotuksilla.

Henkilöstömenot

Henkilöstösuunnittelu tulee tehdä talousarvioraamin puitteissa. Henkilöstösuunnittelu tehdään FPM-taloussuunnittelujärjestelmään vastuuyksikkötasolla henkilöittäin ja kuukausittain. Työ- ja virkaehtosopimusten mukaiset palkankorotukset tallennetaan FPM-taloussuunnittelujärjestelmän suunnittelupohjiin keskitetysti henkilöstöpalvelujen toimesta.

Taulukko 4: Hyvinvointialan sopimuskorotukset 1.2.2026-1.2.2028 (sopimuskausi 1.6.2025-1.2.2028)

		SOTE	HYVTES	Lääkärisopimus
1.2.2026	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä)	-	-	0,34 % (liite 3) / 0,10 % (liite 4)
1.8.2026	Yleiskorotus	2,27 %	2,27 %	2,27 %
1.10.2026	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä)	0,13 %	0,22 % / 0,4 % (liite 7)	-
1.10.2026	Yhteensovittamiserä (paikallinen erä)	2,00 %	1,00 %	-
1.10.2026	Paikallinen järjestelyerä	0,20 %	0,20 %	0,20 %

		SOTE	HYVTES	Lääkärisopimus
1.10.2026	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,27 %	0,18 %	0,40 % / 0,06 % / 0,30 %
1.4.2027	Yleiskorotus	2,00 %	2,00 %	2,00 %
1.4.2027	Paikallinen järjestelyerä	0,40 %	0,40 %	0,40 %
1.4.2027	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,40 %	0,40 %
1.2.2028	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	1,00 %	1,00 %	1,00 %

Maksussa vuonna 2026 hyvinvointialan prosentuaaliset palkanlisät 1–9/2026 (SOTE 2,00 % ja HYVTES 1,00 %).

Palvelujen ostot

Palvelujen ostoissa tulee huomioida sopimuksiin sisältyvät indeksikorotusehdot. Kohoavien palvelujen ostojen kustannusten edellyttämät sopeuttamistoimet tulee tarvittaessa esittää osana talousarviota. Omaan toimintaan kuuluvat palvelujen ostot budjetoidaan palvelua käyttävän yksikön kuluksi. Palvelujen ostoissa huomioidaan myös palveluseteli, jonka käytöstä ohjeistetaan erillisissä sääntökirjoissa.

Avustukset

Avustuksia voivat olla esimerkiksi omaishoidon tuki tai järjestöille myönnettävät avustukset.

Aineet ja tarvikkeet

Hyvinvointialueen yksiköiden käyttämät aineet, tarvikkeet ja tavarat budjetoidaan suoraan kunkin yksikön kuluksi.

Tilakustannukset

Toimitilojen tilakustannukset varataan talousarviossa teknisiin palveluihin, joka laskuttaa ne käyttäjiltä sisäisenä vuokrana.

ICT-kustannukset

ICT:stä tulee oma tarkennettu budjetointiohje toimialueille.

Muut menot

Olemassa olevat leasingit huomioidaan vuosikustannuksina. Leasing-hankinnoista on laadittu Pohteelle erillinen ohjeistus, joka löytyy hyvinvointialueen intrasta.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut arvioidaan talousarvioon keskitetysti talouspalveluiden toimesta.

Poistot

Poistokustannukset kasvavat erityisesti uuden sairaalan rakentamisen myötä. Poistokustannukset arvioidaan talousarvioon keskitetysti talouspalveluiden toimesta.

5.3 Sisäiset erät

Talousarvioon 2027 sisällytetään ulkoisten erien lisäksi myös sisäiset erät. Sisäisten erien tulot ja menot ovat euromääräisesti samansuuruiset, joten niiden nettovaikutus Pohteen tasolla toimintakatteeseen on +/-0 euroa.

Sisäiset erät ovat talousarviossa 2027 sitovia.

Sisäisellä erällä tarkoitetaan organisaation sisäistä kirjanpidollista tapahtumaa, jonka osapuolina ovat oman organisaation eri vastuuyksiköt. Nämä sisäiset tapahtumat ovat joko sisäistä laskutusta tai kustannusten vyörytystä. Sisäisten erien tarkoituksena on kohdistaa hallinnon ja tukipalvelujen kuluja palvelutuotantoon.

Sisäiset menot ovat sitovia toimintakuluja, ja ne pohjautuvat käytyihin palveluneuvotteluihin. Esimerkkeinä voidaan mainita henkilöstöhallinnon palvelut, tilavuokrat, tietojärjestelmät ja päätelaitteet ja lääkärien työpanosta. Sisäinen laskutus voi olla suoriteperusteista, sopimukseen perustuvaa kuukausilaskutusta tai esimerkiksi henkilötyövuosien suhteessa jaetun kustannuksen laskutusta.

Vyörytykset ovat yleisiä tai hallinnollisia kuluja tai tuottoja, joita ei voi kohdistaa muuten kuin jakamalla ne pääosin kaikille toimialueille. Esimerkkeinä voidaan mainita hallinnon (poliittinen päätöksenteko) kulut, hyvinvointialueen ylin johto sekä toimialueen sisällä yhteiskustannuspaikkojen kulujen vyörytys palvelua tuottavalle vastuuyksikötasolle.

Sisäisen laskutuksen hinnasto tarkennetaan talousarviovalmistelun edetessä.

Sisäisen laskutuksen periaatteiden tulee kannustaa sekä myyjää että ostajaa kustannustason hillintään.

5.4 Talousarvion toiminnalliset tavoitteet ja talousarviokirjan tekstit

Talousarviokirjaan laaditaan sisällölliset tekstit sekä toiminnalliset tavoitteet, jotka pohjautuvat kansallisiin tavoitteisiin, hyvinvointialueen strategiaan sekä muihin Pohteen strategiaan asiakirjoihin.

Vuonna 2027 on keskeistä jatkaa suunnitelmallisesti aiempina vuosina linjattuja strategisia tavoitteita ja täydentää/päivittää niitä toimielinten ohjauksen pohjalta. Tarvittavat tuotavuus- ja taloudellisuusohjelman päivitykset sisällytetään talousarvioon.

Talousarviokirjan pohja avataan yhteiseen työstöön viimeistään elokuussa. Asiasta toimitetaan tarkemmat ohjeet toimialueille tätä ennen. Talousarvioon sisältyvät toiminnalliset tavoitteet käsitellään ja hyväksytään osana talousarvioprosessin kokonaisuutta.

5.5 Muutokset organisaatiossa

Organisaatiomuutoksiin liittyen ohjeistus löytyy intrasta kohdasta "Organisaatietietojen ylläpito".

Tunnistettuja organisaatiomuutoksia vuoden 2027 alusta ovat tietohallinnon yhdistyminen Pohteen ja Laphan välillä sekä Siikalatvan ulkoistusopimuksen lakkaaminen ja toiminnan ottaminen osaksi Pohteen toimintaa.

6 Palveluhinnasto organisaatioille

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle laaditaan vuodelle 2027 aluehallituksen hyväksymä palveluhinnasto. Palveluhinnasto koskee palvelujen myyntiä Pohteen ulkopuolisille organisaatioille, esimerkiksi toiselle hyvinvointialueille tai vakuutusyhtiöille.

Kustannuslaskentaprojekti jatkuu Pohteella vuonna 2027.

7 Talousarvion täytäntöönpano

Talousarvion täytäntöönpanosta on kirjaus hallintosäännön 70 §:ssä. Aluevaltuuston hyväksymän talousarvion pohjalta laaditaan käyttösuunnitelma, jossa talousarviota voidaan tarkentaa tarvittavilta osin vastuuyksikkö- ja tilitasolla. Käyttösuunnitelmassa ei voida ylittää talousarviossa hyväksyttyjä sitovuustasoja valtuustoon nähden.

Tekstisisältöjen sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta talousarvio laaditaan sille tasolle, että käyttösuunnitelmassa tarkennetaan ensisijaisesti taloustietojen tarkentumista. Lisäksi käyttösuunnitelmassa voidaan tarvittavilta osin tarkentaa talousarvion toiminnallisten tavoitteiden toimeenpanoa tai suoritteiden suunnittelua.

8 Toiminnan ja talouden seuranta

Toiminnan ja talouden seurannan ja raportoinnin tavoitteena on tuottaa tietoja hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta ohjausta, johtamista ja kehittämistyötä varten. Hyvinvointialueen on toimitettava tilinpäätös-, osavuositarkastus- ja kustannustiedot sekä muualla laissa tai lain nojalla säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot muun muassa Valtiokonttorille.

Hyvinvointialueen hallintosäännön (71 §) mukaan toimielinten ja tilivelvollisten viranhaltijoiden tulee seurata talouden toteutumista säännöllisesti. Toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan toimielimille talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla. Aluehallitus raportoi aluevaltuustolle talousarvion toteutumisesta neljännesvuosittain.

Hallintosäännön 72 §:n mukaan talousarvion toteutumista seurataan jatkuvana prosessina ja mahdolliset muutokset tuodaan sitovuustason mukaisesti käsittelyyn, kun tarve on ilmennyt. Talousarvion käyttösuunnitelman tarkentamista ja tarvittavia talousarviomuutoksia tarkastellaan Pohteella vuoden 2027 aikana säännöllisesti talouspalveluiden laatiman prosessin mukaisesti. Tarkentuneita lukuja tuodaan käsiteltäväksi joko viranhaltijan tai aluehallituksen/aluevaltuuston päätökseen perustuen, riippuen talousarviossa päätetyistä sitovuustasoista. Lukujen tarkentuessa täytyy mahdollisesti tarkentaa myös toiminnallisia tavoitteita.

Talouden seurannassa vuonna 2027 tulee myös huomioida sitoviin eriin sisällytetyt sisäiset erät.

9 Taloussuunnittelun prosessi ja aikataulu

Taloussuunnitteluprosessista aikatauluineen pidetään erilliset Teams-infot 3.6, 4.6 ja 9.6.2026.

Tarkka aikataulutus sekä infomateriaali tallenteineen löytyvät talouspalveluiden intrasta: [Talousarvion laatiminen](#).

10 Lisätietoja

- Strategia- ja talousjohtaja **Anu Vuorinen**, anu.vuorinen@pohde.fi
- Taloussuunnittelu- ja laskentapäällikkö **Krista Kustula**, krista.kustula@pohde.fi
- Talouspäälliköt ja controllerit:
 - Perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS Psykiatria sekä vammaispalvelut:
Susa Ivakko, susa.ivakko@pohde.fi
 - Terveysten- ja sairaanhoidon sekä ikäihmisten palvelut:
Heidi Alatalo, heidi.alatalo@pohde.fi
 - OYS Sairaalapalvelut ja ensihoito sekä sairaanhoidolliset palvelut:
Jari Airaksinen, jari.airaksinen@pohde.fi sekä
Tiina Savola, tiina.savola@pohde.fi (sairaanhoidolliset palvelut)
 - Kuntoutuspalvelut: **Milla Nousiainen**, milla.nousiainen@pohde.fi
 - Järjestämistoiminto: **Sirpa Heiskanen**, sirpa.heiskanen@pohde.fi
 - Hyvinvointialueen johtaminen ja konsernipalvelut:
Anu Alahuhta, anu.alahuhta@pohde.fi
 - Pelastustoimi: **Anu Alahuhta**, anu.alahuhta@pohde.fi
 - Rahoitus: **Aku Kiuttu**, aku.kiuttu@pohde.fi
 - Investoinnit: **Aku Kiuttu**, aku.kiuttu@pohde.fi
- Henkilöstöjohtaja **Juha Jääskeläinen**, juha.jaaskelainen@pohde.fi
- Henkilöstöpäällikkö **Mari Saari-Somero**, mari.saari-somero@pohde.fi
 - HR-asiantuntijat **Tuula Markkanen**, tuula.markkanen@pohde.fi ja
Katariina Ervasti, katariina.ervasti@pohde.fi
- FPM-järjestelmätuki: **Matti Tölli**, matti.tolli@pohde.fi